

STORTINGET

Representantforslag 156 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Audun Lysbakken, Karin Andersen, Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård og Arne Nævra

Dokument 8:156 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Audun Lysbakken, Karin Andersen, Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård og Arne Nævra om å avslutte arbeidet til utvalget som skal vurdere endringer i beredskapslovgivningen

Til Stortinget

Bakgrunn

Fredag 9. februar 2018 nedsatte regjeringen et utvalg som skal vurdere endringer i beredskapslovgivningen. Utvalget har som mandat å se på om regjeringen bør ha mulighet til å supplere eller gjøre unntak fra lovgivning, og til midlertidig å suspendere eller modifisere ellers lovpålagte rettigheter i ekstraordinære situasjoner. Utvalget skal avgi sin innstilling innen 15. mars 2019.

En beredskapslovgivning er en konkretisering av konstitusjonell nødrett som gir regjeringen hjemmel til å fravike gjeldende lovgivning eller gi bestemmelser med lovgivningsmessig innhold. Disse unntakslovene gjelder i dag kun når riket er i krig, når krig truer eller rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare. Nå ønsker regjeringen å vurdere muligheten for at denne fullmakten skal utvides også til ekstraordinære situasjoner. Regjeringen nevner flyktningkrisen 2015 som eksempel på en slik situasjon hvor regjeringen mener det er nødvendig å vurdere unntak. Regjeringen gir også utvalget i oppdrag å vurdere om det skal utformes en hjemmel for midlertidig å suspendere enkeltpersoners lovfestede rettigheter, eventuelt modifisere hvordan rettighetene må oppfylles.

Forslagsstillerne viser til at dette forhold ble behandlet i justiskomiteen i Innst. 326 S (2016–2017) om Meld. St. 10 (2016–2017) Risiko i et trygt samfunn – Samfunnssikkerhet, som ble avgitt 23. mai 2017. Her anmoder justiskomiteens flertall regjeringen om ikke å oppnevne et utvalg som skal vurdere en slik utvidelse av beredskapslovgivningens virkeområde.

I innstillingen vises det til meldingens punkt 13.9.3 om sektorovergripende fullmaktsbestemmelser, og det står følgende:

«(...) Regjeringen vil oppnevne et utvalg til å vurdere en sektorovergripende fullmaktsbestemmelse i beredskapslovgivningen med sikte på andre ekstraordinære situasjoner enn der riket er i krig eller krig truer eller rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare. Den kan gjelde for eksempel ved høye asylankomster, naturkatastrofer, ulykker, pandemier og sammenbrudd i infrastruktur. En sektorovergripende fullmaktsbestemmelse vil kunne gi adgang til å supplere og om nødvendig gi avvik fra gjeldende lovgivning. Den kan også gi hjemmel for å gripe inn i tilfeller hvor ressursmangel og lignende forhold gjør det umulig eller svært vanskelig å oppfylle rettigheter for den enkelte. Bestemmelsen kan videre gjøre det mulig å gripe inn der det er behov for særlig raskt å kunne omprioritere ressurser, eller hvor det på grunn av situasjonen er behov for å kunne sette til side regler om saksbehandling.

Flertallet viser til at beredskapslovgivningen er en konkretisering av konstitusjonell nødrett. Den gir regjeringen hjemmel til å fravike gjeldende lovgivning, eller gi bestemmelser med lovgivningsmessig innhold. Disse unntakslovene gjelder kun når riket er i krig, når krig truer eller rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare.

Flertallet merker seg at regjeringen vil sette ned et utvalg for å utvide beredskapslovgivningens virkeområde. Som eksempler på situasjoner som skal kunne omfattes av beredskapslovgivningen, nevnes høye asylankomster, naturkatastrofer, ulykker, pandemier og sammenbrudd i infrastruktur. Videre trekkes ressurs-

mangel frem som et forhold som skal kunne begrunne å sette til side rettssikkerhetsgarantier.

Flertallet viser til at regjeringen ikke har godgjort behovet for å utvide muligheten til å sette til side lovgivning og rettssikkerhetsgarantier. Disse medlemmer mener at kun grunnleggende sikkerhetsinteresser for nasjonen kan begrunne en utvidelse av beredskapslovgivningens virkeområde, og vil advare mot å likestille de nevnte situasjoner med de nødtilstander som begrunner beredskapslovgivningen.

Flertallet anmoder regjeringen om ikke å oppnevne et utvalg som skal vurdere en slik utvidelse av beredskapslovgivningens virkeområde.» (forslagsstillers utheving)

Forslagsstillerne viser til at en helt avgjørende oppgave for en regjering er å sikre befolkningen grunnleggende rettsstatsprinsipper og sørge for at alle nyter godt av grunnleggende rettigheter – uansett hvem de er – og hva de eventuelt måtte ha gjort. Det er nettopp i møte med alvorlige kriser at evnen til å ivareta lovgivning og rettssikkerhet er viktig. Forslagsstillerne mener at kun grunnleggende sikkerhetsinteresser kan begrunne en utvidelse av beredskapslovgivningen. Forslagsstillerne viser også til at regjeringen i mandatet for utvalget ikke

har klart å godgjort behovet for å utvide muligheten til å sette til side lovgivning og rettssikkerhetsgarantier.

Forslagsstillerne viser også til at de internasjonale menneskerettighetene i dag er under sterkt press. Mandatet, og den politiske begrunnelsen til utvalget, bidrar ytterligere til en situasjon hvor det legitimeres ytterligere suspensjon eller tilsidesetting av lovverk og rettigheter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen om å avslutte arbeidet til utvalget som skal vurdere endringer i beredskapslovgivningen, som ble satt ned 9. februar 2018 for å finne løsninger for hvordan Norge kan avvike fra lovpålagte rettigheter i ekstraordinære situasjoner samt suspendere menneskerettighetsvernet for individer i spesielle situasjoner.

6. mars 2018

Petter Eide

Audun Lysbakken

Karin Andersen

Kari Elisabeth Kaski

Freddy André Øvstegård

Arne Nævra